

Sociální ekonomika v ČR

- v ČR třetí sektor tradičně spojován s občanským sektorem
  - omezené užívání názvu sociální ekonomika
  - o obsahu SE panuje všeobecně nízké povědomí
  - SE a SP v ČR existují /nejsou formálně definované a chybí legislativa
  - Praha r.2002 Světová konference o sociální ekonomice
1. SE není založena na kapitálu, ale na participativní demokracii
  2. Cílem SE není zisk, ale vzájemná solidarita
  3. SE významně přispívá k začleňování znevýhodněných osob do společnosti

Tradice solidarity a svépomoci

-spolková činnost a družstevnictví

- ČR má dostatek předpokladů pro přijetí koncepce SE díky kulturně historickým kořenům /solidarita, vzájemnost, spolky, družstva, nadace/
- významní představitelé myšlenek solidarity
František Cyril Kampelík /1805 – 1872/
František Ladislav Chleborad /1839 – 1911/
Karel Engliš /1880 – 1961/
T.G. Masaryk /1850 – 1937/
- podpora zakládání občanských a církevních organizací
r. 1871 v ČR celkem 325 občanských spolků

Svépomocné hnutí v 19.století

- pražský spolek „Oul“ /povznesení národa, zvláště nemajetných vrstev/
- „Kampeličky“ občanské záložny a pojišťovny
- podnikatelské tovaryšství = družstevnictví /zásobny, jídelny, stavebny, záložny/

Prvotním cílem není akumulace kapitálu !!

K.Engliš – solidarita věcná a osobní

„ ... teologicky z účelu života, zdraví a kultury národa plyne rozdělování práce podle únosnosti a statků podle potřeby, pozitivní pomoc silnějším slabším, vztah mezi lidmi takový, jako by sami sebe milovali ... „

Tradice spolkové a družstevní činnosti

Zákon 134/1867 Sb. o právě spolčovacím

/s malými úpravami platný až do r.1951/

- svépomocné spolky výrobních, spotřebních a dělnických družstev

- s rozvojem kapitalismu vzniká i bohatá vrstva obyvatel z nichž mnozí byli významnými mecenáši a filantropy

/arch. Josef Hlávka – ČAV, nadace Nadání ...,

Alois Oliva – Olivova nadace, Průmyslová jednota/

Zák. č.70/1873 – o výtěžkových a hospodářských družstev – sdružení osob ke společné hospodářské činnosti /neexistence českých bank = záložny/

Konec 1.světové války – rozvoj charitativních, humanitárních a dobročinných spolků.

Rozvoj studentských spolků, sportovních klubů, spolky národnostních menšin, ...

Rozvoj nadací na podporu – církví, kostelů, škol, nemocnic, chudobinců, ... = **veřejně prospěšné cíle**

R.1948 – budování a rozvoj spolků není žádoucí

Změna spolků na „společenské organizace“ a organizací „národní fronty“ /Ústřední svaz družstev, Jednota, Družstvo invalidů, ..., zahrádkáři, včelaři, SVAZARM, ...

Po r.1989 následuje rychlá obnova spolkové i nadační činnosti.

Obecně prospěšná společnost – o.p.s.

-právnícká osoba, jejímž hlavním posláním je poskytování obecně prospěšných služeb /zák. č.248/1995 Sb./ a novela z r.2010 /zák.č.231/2010 Sb./

OPS

1. je založena podle zákona
2. poskytuje služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek
3. HV /zisk/ nesmí být použit ve prospěch zakladatelů, členů orgánů nebo zaměstnanců a musí být použit na poskytování ops

Založení OPS

- vznik je vázán na rozhodnutí rejstříkového soudu
- zakladatel může být FO, PO, obce, stát /ČR/
/může být i více zakladatelů/

Práva zakladatele:

1. Jmenování členů správní rady /statutární orgán/, dozorčí rady /kontrolní orgán/
2. Může změnit nebo zrušit rozhodnutí správní rady o zrušení OPS

Vklad do OPS: není stanovena podmínka finančního nebo majetkového vkladu

Zakládací listina OPS:

- 1. Název, sídlo, IČ zakladatele, RČ, trvalý pobyt, datum narození, ...**
- 2. Název a sídlo OPS /musí obsahovat o.p.s./**
- 3. Druh obecně prospěšných služeb**
- 4. Podmínky poskytování /ops/**
- 5. Doba na kterou se společnost zakládá**
- 6. Identifikace členů správní rady**
- 7. Identifikace ředitele**
- 8. Identifikace členů dozorčí rady**
- 9. Hodnotu a označení majetkových vkladů**
- 10. Možnosti a způsoby odměňování členů orgánů**
- 11. Podmínky změn druhu ops**
- 12. Způsoby jednání a volby, důvody odvolání**

Vznik OPS

- vzniká dnem zápisu do rejstříku OPS /vedou rejstříkové soudy – Městský soud Praha a KS/
- návrh na zápis musí být podán do 90 dnů od založení, tj. po podpisu smlouvy nebo zakl.listiny

K návrhu na zápis se dokládá:

1. Zakládací listina
2. Doklady dokazující splnění podmínek stanovených ZOPS
3. V případě PO doklad o existenci a IČ
4. Sídlo, výpis z KN a souhlas majitele
5. Ředitel a členové SR a DR výpis z RT
6. Doklady ke splnění zvláštních podmínek

7. Pokud zakladatel vkládá majetek nebo finanční vklad, dokládá se prohlášení správce vkladu
8. Do doby zápisu jedná za OPS zakladatel
9. Do 3 měsíců od zápisu má OPS možnost odmítnout závazky zakladatele, které by bránily naplnění účelu

ORGÁNY OPS

1. Ředitel = statutární orgán
  2. Správní rada
  3. Dozorčí rada
  4. Poradní a iniciační orgány
- Ředitele jmenuje a odvolává správní rada
/nesmí být členem SR a DR, má poradní hlas, funkci vykonává ve smluvním poměru/

Správní rada

1. Je kolektivním orgánem OPS
2. Dohlíží na zachování účelu a hospodaření s majetkem
3. Rozhoduje a schvaluje- rozpočet, závěrka, výroční zpráva, jmenuje a odvolává ředitele, zrušuje OPS
4. SR má min. 3 členy
5. Funkční období je 3-leté a volí se i opakovaně
6. Člen SR je pouze FO a max. 1/3 členů SR je s OPS v pracovněprávním vztahu
7. Vydává předchozí souhlas k právním úkonům
8. Schvaluje – rozpočet, účetní uzávěrku, výroční zprávu, předmět doplňkových činností, změnu statutu
9. Rozhoduje – zrušení OPS, přechodu práv a povinností, převodu likvidačního zůstatku

DOZORČÍ RADA

1. Je kontrolním orgánem OPS /kontroluje hospodaření s majetkem, ale i poslání a náplň činnosti/
2. Upozorňuje a úkoluje SR a ředitele, informuje zakladatele o nedostacích a porušeních
3. Má min. 3 členy na 3-leté období, člen DR nesmí být členem SR

ÚČETNICTVÍ

- Vedou se povinně odděleně náklady a výnosy z obecně prospěšných služeb, z doplňkové činnosti a dalších ekonomických činností
- Dotace z veřejného rozpočtu vyšší než **1,0 mil.Kč** /za účetní období/ = závěrku ověřuje AUDITOR

VÝROČNÍ ZPRÁVA

/§ 20 ZOPS – je stanovena povinnost vypracování a zveřejnění výroční zprávy/

1. Činnosti OPS a jejich zhodnocení
2. Lidské zdroje
3. Výnosy podle zdrojů a dle činností
4. Vývoj a stav fondů
5. Stav a struktura majetku
6. Objem a členění nákladů dle činností
7. Údaje o mzdě ředitele a odměnách SR, DR
8. Změny v zakládací listině, ve složení orgánů a osobě ředitele

EKONOMICKÉ ČINNOSTI OPS

- primárně poskytuje obecně prospěšné služby a sama služba není v ZOPS definována /činnost uspokojující určitou potřebu, jejímž výsledkem je efekt pro uživatele služby, ne zisk !!/
- ekonomické činnosti jsou poskytovány za úplatu
- podnikání je chápáno /dle § 2 ObchZ/ jako činnost vykonávaná vlastním jménem, soustavně, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku
- pokud OPS vytvoří zisk nesmí ho použít ku prospěchu zakladatelů, ředitele, členů orgánů nebo zaměstnanců

OBECNĚ PROSPĚŠNÉ SLUŽBY

1. ZOPS neurčuje, které služby to jsou a rozhodnutí je ponecháno v pravomoci soudů
2. Podmínka – služby za předem stanovených a pro všechny stejných podmínek
3. Oblasti ops – školy, sociální služby, kultura, zdravotnictví
4. Podmínky poskytování ops se zapisují do zakládací listiny
5. Pokud je k poskytování ops nutno zvláštní oprávnění, je potřeba ho doložit a prokázat
  - 455/1991Sb. Živnostenský zákon
  - 160/1992Sb. O zdravotní péči v NZZ
  - 561/2004Sb. Školský zákon
  - 108/2006Sb. O sociálních službách

- ops jsou poskytovány za „nákladové ceny“, potom není nutné žádat zvláštní povolení
- služby můžeme poskytovat i s úmyslem vytvoření zisku /vykazuje znaky živnostenského podnikání/
- důležitý je úmysl zisk vytvářet
- pokud při poskytování ops náhodou zisk vznikne, nejedná se o živnostenské podnikání

DOPLŇKOVÁ ČINNOST

1. § 17 ZOPS – za podmínky lepšího a hospodárnějšího využití prostředků OPS
2. Pod pojmem „prostředky“ sumarizujeme majetkové, nemajetkové i lidské
3. Provádíme je za úplatu a zisk je zdrojem pro krytí nákladů na provoz OPS a činnost

DALŠÍ EKONOMICKÉ ČINNOSTI

1. OPS nemůže mít /na rozdíl např. od nadace/ podíl na podnikání jiných osob, ani nemůže být tichým společníkem
2. Oddělené účetnictví zobrazuje, kolik prostředků je věnováno na hlavní činnost /ops/
3. Pronájem majetku a nemovitostí, které OPS nepotřebuje – za účelem zisku
4. Fundraising – získávání dárců a sponzorů

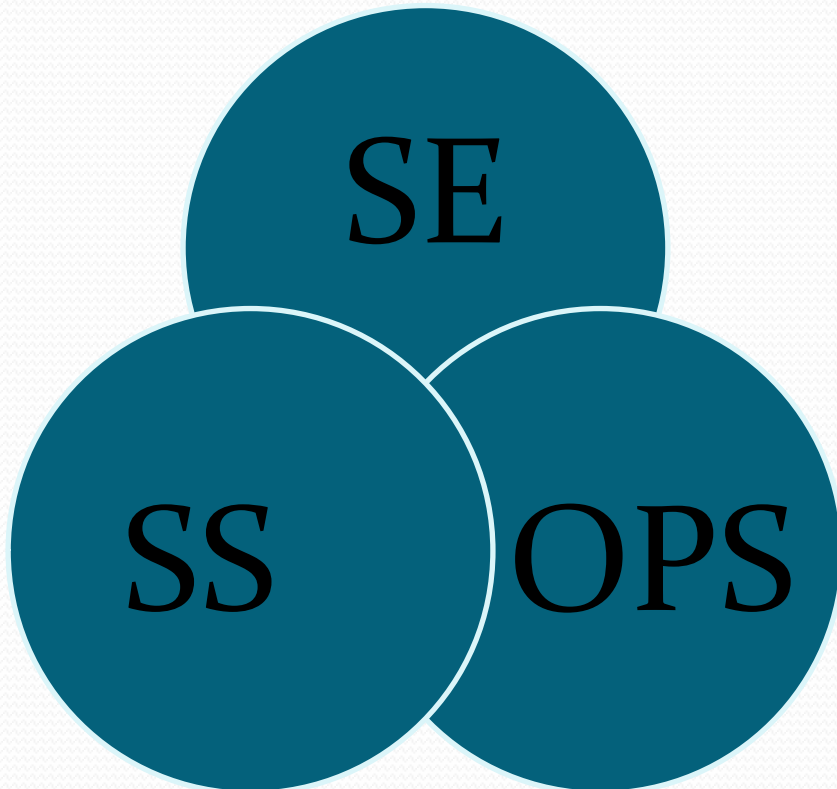
Sponzorem je ten, kdo OPS poskytne jakýkoli příspěvek, za který požaduje, aby OPS jako protislužbu vyvíjela aktivitu na zviditelnění sponzora.

ROLE OPS PŘI POSKYTOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

- **právní forma OPS je v ČR z hlediska dosahování cílů sociální ekonomiky nejvýznamnější právní formou**
- **sociální služby jsou významnou oblastí pro uplatnění principů sociální ekonomiky**
- **právní forma o.p.s. nachází uplatnění i v oblasti sociálních služeb**

Vztahy mezi pojmy:

- sociální ekonomika
- obecně prospěšná společnost
- sociální služby

Určitá část subjektů se nachází v průsečíku všech tří oblastí a aktivity těchto organizací v této kategorii odpovídají definici sociálního podnikání a sociální ekonomiky.

Pojem	Definiční znaky
Sociální ekonomika	Aktivity organizací typu - družstva, prospěšné společnosti, spolky s následujícími principy: - služba členům, komunitě, NE zisk - nezávislost řídicích struktur - demokratický řídicí proces - nadřazenost pracovní síly nad kapitálem
Obecně prospěšná společnost	Právnícká osoba a/ založená podle zákona b/ poskytuje obecně prospěšné služby za stanovených a stejných podmínek c/ zisk nesmí být použit ve prospěch zakladatelů, orgánů, ...
Sociální služby	Činnost nebo soubor činností podle zák.108/2006 zajišťující pomoc nebo podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení